

Capitolul 4 - Relația dintre filosofie și medicină în antichitate

Universitatea din Salonic (GR)

1. Informații pentru lector

1.1 Descrierea subiectului

Scopul prezentei prelegeri este de a familiariza studenții nu numai cu istoria filozofiei, ci și, în principal, cu originile medicinei. Care a fost originea medicinei? Medicina poate fi astăzi o știință de atâtea secole, dar cum a început și cum a luat naștere? Trebuie să luăm în considerare faptul că distincția între diferite științe este o concepție destul de modernă și că în antichitate toate formele de cunoaștere erau incluse în „știință”, „sophia”, adică înțelepciune, sau „philosophia”, adică filosofie. În consecință, toate formele de sophia au fost urmărite de „philo-sophers”, iubitorii de sophia, iar medicina, după cum era de așteptat, a luat naștere ca o formă de cunoaștere, ca o formă de sophia practică de filosofi. După cum este natural de imaginat, filozofii din antichitate urmăreau tot felul de cunoștințe, dar într-un mod sistematic. Cel mai bun exemplu al acestui tip de filosof a fost Aristotel, care a scris tratate despre majoritatea ramurilor cunoașterii / științei, dar într-un mod foarte sistematic. În consecință, este destul de firesc să găsim filosofi din antichitate care au încercat să-și exprime puncte de vedere și, de asemenea, să scrie despre medicină. Prin urmare, originile medicinei sunt una dintre preocupările noastre principale în prezentul curs.

Încercăm să explicăm cum la început medicina era exercitată de filosofi și era considerată ca un fel de știință / cunoaștere care îl privea pe om, corpul său, sufletul său, sănătatea și boala sa. Primii filozofi, presocraticii, au încercat să înțeleagă și să scrie despre fiziologia funcțiilor corpului uman și, astfel, să înțeleagă ce a făcut un corp sănătos sau bolnav. În această perioadă foarte timpurie, acești înțelepți, care doreau să dobândească posesia tuturor cunoștințelor, să dobândească cunoștințe „universale”, foloseau metoda filozofică în cercetarea lor. Și au presupus că această metodă care urmărea să reducă toate principiile la un singur principiu era cea potrivită nu numai pentru cercetarea filozofică, ci și pentru cercetarea medicală. Totuși, nu prea mult timp Hipocrate a susținut că medicina are propria sa metodă independentă, este, cu alte cuvinte, un domeniu de cercetare autonom care nu are nicio legătură cu filozofia. După cum spune el, foarte clar, dacă filozofia are legătură cu natura umană în general, medicina are legătură cu natura acestui om și cu modul în care este afectată de brânza pe care o mănâncă, de exercițiul pe care îl face etc. o consecință, la un stadiu incipient al civilizației, medicina a fost strâns legată de filosofie, dar îi datorăm lui Hipocrate că a subliniat cu succes că cei doi folosesc metode diferite și, prin urmare, sunt domenii de cercetare diferite.

Cu toate acestea, relația medicinei cu filozofia nu a fost complet întreruptă din filozofie. În timpul etapei sale antropologice, filozofia a influențat și medicina, dar într-un mod cu totul diferit. Era clar până acum că cei doi foloseau un alt tip de metodologie; dar elementul comun dintre ele a fost acela că ambele s-au concentrat asupra omului: trupul și sufletul său, fie el sănătos sau bolnav. Și amândoi au încercat să mențină sănătos sufletul și corpul omului, totuși, desigur, folosind o metodologie diferită. Treptat, atât filozofii, cât și medicii au recunoscut că terapia corpului, ceva mai practic, era treaba medicului, în timp ce terapia sufletului era în mare parte, dacă nu în întregime, responsabilitatea filosofului. Prin urmare, înțelegem de ce și cum acum, în această a doua perioadă antropologică a filozofiei, filozofii au intervenit în procesul medical pentru a proteja pacienții de medicii inconștienți și de profesioniștii medicali rău intenționați. Au dorit să se asigure că profesionistul medical care s-a adresat pacientului îi va aduce

beneficii și nu-i va face rău. În această a doua perioadă a filozofiei avem dezvoltarea eticii (sau filozofiei morale) care funcționează ca un scut pentru cei care au nevoie, inclusiv pacienții. Și așa a apărut atunci o anumită ramură a filozofiei, adică etica medicală sau deontologia medicală, care i-a permis eticistului sau filosofului moral, așa cum îl numim astăzi, să verifice profesionistul medical dacă își tratează pacienții cu respectul și compasiunea răspunzând încrederii pe care i-o arată atunci când îi supun cel mai de preț lucru pe care îl au, viața lor.

1.2 Obiective de învățare

- Să scoată în evidență și să le explice studenților că medicina nu a fost și nu a fost întotdeauna în starea de progres pe care o are astăzi.
- Să arăte studenților care a fost forma inițială a medicinei.
- Să explice caracterul pur teologic pe care medicina l-a avut chiar la început.
- Să sublinieze prima formă de medicină care a fost în întregime practică, tratarea rănilor războinicilor în război și purificarea orașelor întregi de plăgi.
- Să arate stadiul filosofic al medicinei și să explice de ce medicina nu a fost pur teoretică așa cum este filozofia.
- Să scoată în evidență modul în care s-a produs separarea medicinei de filozofie și în ce fel a contribuit Hipocrate la aceasta.
- Să explice tipul de metodă complexă pe care medicina o folosește în termeni aristotelici: teorie, practică și înțelepciune practică.
- Să sublinieze faptul că medicina, chiar dacă a devenit autonomă, păstrează încă unele relații cu filozofia.
- Să arate cum filozofia în perioada sa antropologică a influențat într-un mod anume medicina.
- Să explice cum din filozofia etică care s-a dezvoltat în principal în secolele al V-lea și al IV-lea, și relația sa cu medicina a apărut ramura filozofiei cunoscută de obicei ca etică medicală sau deontologie medicală.
- Pentru a-i face pe studenți să-și dea seama de caracterul universal al cunoașterii și să înceapă să gândească la cunoașterea medicală ca parte a cunoașterii universale.
- Să aprecieze abordarea holistică pe care o practicau medicii antici, ceea ce însemna că medicul nu poate vindeca un anumit organ dacă acum se poate asigura că întregul corp este în stare bună de sănătate.
- Să le arate studenților cum epoca modernă a supra-specializării ratează abordarea holistică a sănătății și a bolilor, atunci când medicii contemporani încearcă să trateze o parte specială a corpului care suferă fără să acorde o notificare a întregului corp.

2. Informații pentru studenți

2.1 Scenariu de caz

Terapia cuvântului în medicina antică greacă



Dr. Chiara Thumiger, Wellcome Trust Research Fellow la Universitatea din Warwick, în lucrarea sa intitulată „Despre terapia cuvântului în medicina greacă” urmărește originile unei alte științe moderne, a psihoterapiei, în medicina antică greacă și romană. Ea găsește originile terapiei cuvântului, așa cum o numește, în Odissea lui Homer, când Odiseu este aruncat naufragiat în insula Phaeaces. Acolo regele Alkinoos îl tratează cu generozitate, îi oferă o masă bogată, dar când cântărețul său începe să cânte aventurile celebrului Odiseu, fără să bănuiască cine este străinul pe care îl are în față, Ulise simte tristețe și depresie. Alkinoos, dându-și seama de schimbarea de dispoziție a oaspetelui său, îi cere cântărețului său să se oprească și încearcă să calmeze sentimentele îndurerate ale străinului.

Cu toate acestea, Dr. Thumiger ne prezintă un număr de filozofi-medici greci și romani antici care, în tratatele lor, folosesc conștient vorbirea, cuvintele, comunicarea, socializarea ca metodă terapeutică pentru durere, depresie, frenită, nebunie și alte boli mintale. Printre sursele antice pe care le discută sunt incluse: Hipocrate, Celsus, Parisinus anonim, Galen și alții. După cum subliniază ea, în toate aceste cazuri, filozofii-medici folosesc cuvinte sau discurs filosofic pentru a calma și vindeca diferite tipuri de boli mintale. Ea subliniază rolul important pe care îl joacă filosofia pentru calmarea bolilor sufletului, practică care a fost larg recunoscută și apreciată în timpurile moderne. Dar, așa cum observă, există o diferență principală între terapia antică a cuvântului și psihoterapia modernă. În antichitate, filosoful-terapeut întreprindea toate discuțiile și toate comunicările cu persoana care suferea de depresie sau frenită; în timpurile moderne, pe de altă parte, depresivul sau persoana care suferă vorbește, își exprimă gândurile și sentimentele terapeutului, în timp ce acesta din urmă ascultă în cea mai mare parte și vorbește doar atunci când este necesar.

În ciuda tuturor diferențelor dintre cele două, așa cum susține dr. Thumiger, există mult mai multe de explorat despre originile psihoterapiei moderne în textele și lucrările scrise ale filosofilor-medici antici greci și romani.